

Om folketrygd og nestepensjon

Mange lurer på om offentlig ansatte taper på å fortsette i arbeid etter fylte 67 år. Denne redegjørelsen fra *Akademikerne* gir svar på det meste.

Et viktig prinsipp i ny folketrygd er at alderspensjonen kan tas ut fra 62 år, uavhengig av om du slutter eller om du fortsetter i arbeid. Offentlig tjenstepensjon kommer imidlertid ikke til utbetaling før fra 67 år, og avkortes mot inntekt fra offentlig sektor. Tar du ut folketrygdpensjonen tidligere enn tjenstepensjonen, vil den samlede pensjonen bli lavere til tross for at du fortsetter i arbeid etter fylte 67 år.

Det er viktig å være klar over at dette bare skjer dersom du tar folketrygden tidligere enn du tar ut tjenstepensjonen. Dersom du tar ut de to ytelsene samtidig, vil garantien på 66 prosent av sluttlønn være i behold, forutsatt at du har full opptjening (30 år i full stilling). Det er ikke fortsatt arbeid du taper på, men det tidlige uttaket av folketrygdpensjonen. Rent teknisk skjer dette på grunn av reglene om *nøytralt uttak* i kombinasjon med samordningsreglene (å samordne er å beregne hva tjenstepensjonen skal gi i tillegg til folketrygden).

Prinsippet om nøytralt uttak

For å forstå hvordan samlet pensjon kan bli lavere selv om du fortsetter i arbeid, er det nødvendig å forstå det nye prinsippet om *nøytralt uttak*. Nøytralt uttak betyr at summen av pensjon som utbetales gjennom hele perioden som pensjonist, skal bli like stor uansett når du velger å starte pensjonsuttaket. Tar du ut pensjon fra 62 år, skal pengene fordeles over flere år enn om du venter til du blir eldre. Senere uttak gir derfor høyere årlig pensjon.

Når ditt årskull fyller 61 år, blir det beregnet hvor lenge kullet forventes å leve, rent statistisk. For hver måned fra 62 år vil det bli fastsatt et *forholdstall*, som er en beregningsfaktor som skal gjenspeile hvor mange år du forventes å leve fra hvert mulige uttakstidspunkt. Forholdstallet blir lavere for hver måned, og når din opptjente pensjon deles på et stadig lavere forholdstall, blir pensjonen høyere for hver måned du venter med å ta ut pensjonen.

Samlet pensjon beregnes ved at det gjøres et samordningsfradrag for folketrygden i brutto tjenstepensjon, slik at vi står igjen med en netto tjenstepensjon. Det som kommer til utbetaling, er netto tjenstepensjon pluss den faktiske folketrygdytelsen.

Når folketrygdpensjonen tas ut tidligere enn tjenstepensjonen, blir *folketrygdfradraget* større enn den faktiske folketrygdytelsen som kommer til utbetaling, fordi folketrygdytelsen og folketrygdfradraget blir levealderjustert med ulike forholdstall.

Til tross for protester

Denne måten å samordne på har Stortinget vedtatt til tross for sterke protester fra arbeidstakerorganisasjonene. Akademikerforeningene har vært tydelige i ønsket om at fortsatt arbeid skal gi høyere pensjon også i offentlig sektor, men viljen til å finne løsninger har ikke vært til stede.

Skattereglene for pensjonsinntekt er endret slik at kombinasjon av pensjon og inntekt skal lønne seg mer enn før. Den samlede pensjonsytelsen reduseres ved å ta ut folketrygden tidligere enn tjenstepensjonen, men det er viktig å sammenlikne netto ytelser etter skatt. Det er også nødvendig å ta med i regnestykket at du har fått full folketrygdpensjon i tillegg til inntekten din i en kortere eller lengre periode. Mange har regnet ut at de kommer best ut økonomisk ved å ta ut folketrygden mens

de fortsetter i arbeid, men hver og en må foreta grundige beregninger og vurderinger basert på egen situasjon og opptjening.

Ulike scenarier ...

For deg som avslutter i arbeidet før du fyller 67 år, vil det normalt lønne seg å vente med å ta ut folketrygdpensjonen til du fyller 67 år, og heller ta ut offentlig AFP i perioden 62–67 år. Ønsker du å trappe ned, men ikke slutte helt i arbeid, kan du ta ut en del-AFP ved siden av delvis inntekt. På denne måten slipper du å bruke av folketrygdpensjonen før du fyller 67 år.

Fra 62 år kan du som jobber i offentlig sektor, ta ut folketrygdpensjonen samtidig med at du har full inntekt, men da må du være klar over at tidlig uttak gir en lavere årlig folketrygdytelse, og denne reduksjonen blir ikke kompensert av tjenstepensjonen når den tas ut fra 67 år. Med andre ord er det slik at garantien fra tjenstepensjonsordningen om en pensjon på 66 prosent av lønnen din ikke gjelder dersom du har tatt ut folketrygdpensjonen tidligere enn du tar ut tjenstepensjonen.

Dersom du står i arbeid fram til du fyller 67 år, vil den samlede pensjonsutbetalingen fra folketrygd og tjenstepensjon bli høyest om du tar ut folketrygdpensjonen og tjenstepensjonen *samtidig*.

Dersom du fortsetter i arbeid etter at du har fylt 67 år, vil pensjonen ikke bli redusert av fortsatt arbeid dersom du tar ut folketrygdpensjonen og tjenstepensjonen *samtidig*. Dersom du ikke har full opptjening i tjenstepensjonen, vil du også kunne fortsette opptjeningen etter fylte 67 år. Men dersom du fortsetter i arbeid, men velger å ta ut folketrygdpensjonen, vil den samlede utbetalingen bli *mindre*.

Offentlig tjenstepensjon kan kombineres med inntekt fra privat sektor, uten avkorting av pensjonen. Fra 67 år kan du altså ha full folketrygdpensjon, full tjenstepensjon (samordnet med folketrygdpensjonen) og full inntekt fra privat sektor. I forhold til alderspensjonen fra tjenstepensjonsordningen er det altså ikke inntekt i seg selv som avgjør om pensjonen avkortes, men om inntekten stammer fra en stilling som gir medlemskap i den offentlige pensjonsordningen.

Alderspensjon fra Statens pensjonskasse kan kombineres fritt med «pensjonistlønn», som er en egen sats som fastsettes årlig. Fra 1. januar 2011 utgjør timesatsen for pensjonister kr 165. Med pensjonistlønn kan du jobbe så mye du vil uten reduksjon i pensjonen. Pensjonistlønn gjelder bare i forhold til alderspensjon, ikke uførepensjon eller AFP.

Kommunal tjenstepensjon reduseres ikke for inntekt fra offentlig sektor før arbeidet overstiger 167 timer per kvartal.

Hvis du allerede har tatt ut folketrygdytelsen og ikke ønsker redusert ytelse fra du avslutter yrkesdeltakelsen, kan du stanse folketrygdpensjonen om du ønsker det. Effekten av å stanse ytelsen må også vurderes som nettoeffekt etter skatt, og mot bortfallet av folketrygdytelsen fram til pensjonering.

Husk at det er helt andre regler for å kombinere inntekt med uførepensjon og AFP. Sjekk med Nav og din pensjonsleverandør (SPK, KLP eller annet selskap), og gi alltid beskjed om endringer i inntekten.

Akademikerne